

Warszawa, dnia 18 września 2023 r.

Poz. 1904

USTAWA

z dnia 13 lipca 2023 r.

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Art. 1. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951 i 1688) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 33 dodaje się art. 33a w brzmieniu:

„Art. 33a. 1. Kto w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, znalazł lub pozyskał przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym albo innym zabytkiem ruchomym, jest obowiązany zabezpieczyć ten przedmiot i oznakować miejsce jego znalezienia oraz niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. W przypadku znalezienia lub pozyskania na obszarze nie większym niż 100 m² co najmniej trzech przedmiotów, co do których istnieje przypuszczenie, że są one zabytkami archeologicznymi, prowadzący poszukiwania, o których mowa w art. 36b ust. 1, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków i wstrzymać poszukiwania do czasu przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 3, jednak na okres nie dłuższy niż 30 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. W zawiadomieniu należy wskazać lokalizację znalezionych przedmiotów.

3. W terminie 6 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 lub 2, wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany dokonać oględzin znalezionego lub pozyskanego przedmiotu i miejsca jego znalezienia lub pozyskania. Oględziny mogą się odbyć przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających dokonanie tej czynności na odległość. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany w razie potrzeby zorganizować badania archeologiczne.

4. Wojewódzki konserwator zabytków w terminie 30 dni od dnia zakończenia oględzin dokonuje oceny, czy znaleziony lub pozyskany przedmiot jest zabytkiem, i informuje zawiadamiającego o ustaleniach i dalszych działaniach co do znalezionego przedmiotu.

5. Po ustaleniu, że znaleziony lub pozyskany przedmiot jest zabytkiem, wojewódzki konserwator zabytków niezwłocznie zamieszcza informacje o znalezionym zabytku w rejestrze poszukiwań.”;

2) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. 1. Osobom, które odkryły w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, przypadkowo znalazły albo znalazły lub pozyskały w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, zabytek archeologiczny, przysługuje nagroda pieniężna albo dyplom, jeżeli dopełniły obowiązków określonych odpowiednio w art. 32 ust. 1, art. 33 ust. 1 lub w art. 33a ust. 1 i 2.

2. Nagrodę pieniężną przyznaje się, gdy zabytek archeologiczny posiada szczególną wartość historyczną, artystyczną lub naukową, a w pozostałych przypadkach przyznaje się dyplom.

3. Wartość przyznanej nagrody pieniężnej nie może być wyższa niż dwudziestopięciokrotność kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

4. W wyjątkowych wypadkach, gdy zabytek archeologiczny posiada oprócz szczególnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej także znaczną wartość materialną, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wysokość nagrody pieniężnej może zostać podwyższona do trzydziestokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3.

5. Nagrody pieniężne wypłaca się ze środków finansowych przewidzianych w części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

6. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania nagród pieniężnych i dyplomów, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości i sprawności postępowania.”;

3) w art. 35:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przedmioty będące zabytkami archeologicznymi:

- 1) odkrytymi,
- 2) znalezionymi przypadkowo,
- 3) znalezionymi lub pozyskanymi w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1,
- 4) pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych

– stanowią własność Skarbu Państwa.”,

b) uchyla się ust. 2,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Miejsce przechowywania zabytków archeologicznych odkrytych, znalezionych przypadkowo, znalezionych lub pozyskanych w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, albo pozyskanych w wyniku badań archeologicznych określa wojewódzki konserwator zabytków, przekazując je, w drodze decyzji, w depozyt muzeum lub innej jednostce organizacyjnej za jej zgodą.”;

4) w art. 36:

a) w ust. 1:

- uchyla się pkt 12,
- dodaje się pkt 13 w brzmieniu:

„13) wydobyć wielkogabarytowy zabytek ruchomego, wymagające użycia maszyn budowlanych.”,

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Poszukiwania ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych na polskich obszarach morskich przy użyciu urządzenia elektronicznego lub technicznego można prowadzić na podstawie pozwolenia dyrektora urzędu morskiego wydanego w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków właściwym dla siedziby urzędu morskiego.”,

c) w ust. 2 wyrazy „pkt 5 i 12” zastępuje się wyrazami „pkt 5”,

d) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Pozwolenie na prowadzenie badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, badań konserwatorskich i architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru albo badań archeologicznych wydaje się również na wniosek osób fizycznych albo jednostek organizacyjnych zamierzających prowadzić te badania. W przypadku nieuzyskania zgody właściciela nieruchomości i posiadacza nieruchomości na przeprowadzenie tych badań przepisy art. 30 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.”;

5) po art. 36a dodaje się art. 36b–36d w brzmieniu:

„Art. 36b. 1. Poszukiwania ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych przy użyciu urządzeń elektronicznych lub technicznych może prowadzić osoba pełnoletnia pod warunkiem posiadania zgody właściciela nieruchomości i posiadacza nieruchomości oraz po dokonaniu zgłoszenia poszukiwań do rejestru poszukiwań.

2. Zgłoszenia poszukiwań, o których mowa w ust. 1, dokonuje się przed rozpoczęciem poszukiwań za pomocą aplikacji mobilnej udostępnionej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

3. Zgłoszenie poszukiwań, o których mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) oznaczenie zgłaszającego: imię i nazwisko, numer PESEL albo numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji oraz adres poczty elektronicznej;
- 2) termin oraz zakres terenowy prowadzenia poszukiwań, o których mowa w ust. 1;
- 3) oświadczenie zgłaszającego o posiadaniu zgody właściciela nieruchomości i posiadacza nieruchomości na prowadzenie poszukiwań;
- 4) oświadczenie zgłaszającego o byciu osobą pełnoletnią;
- 5) oświadczenie zgłaszającego o zobowiązaniu się do zgłaszania znalezionej przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest zabytkiem archeologicznym albo innym zabytkiem ruchomym;
- 6) oświadczenie zgłaszającego o prawdziwości danych i informacji zawartych w zgłoszeniu poszukiwań, o których mowa w ust. 1.

4. Oświadczenia, o których mowa w ust. 3 pkt 3–6, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

5. W odniesieniu do tego samego zakresu terenowego prowadzenia poszukiwań, o których mowa w ust. 1, może być dokonane przez dowolną liczbę zgłaszających.

6. Z chwilą otrzymania potwierdzenia zgłoszenia poszukiwań, o których mowa w ust. 1, jest ono skuteczne i można rozpocząć poszukiwania.

Art. 36c. 1. Zabrania się poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, na obszarach:

- 1) będących zabytkami wpisanymi do rejestru, wpisanymi do rejestru wraz z otoczeniem lub ujętymi w ewidencji zabytków i w odległości mniejszej niż 10 metrów od nich;
- 2) będących zabytkami uznanymi za pomnik historii;
- 3) parków kulturowych;
- 4) ochrony dziedzictwa kulturowego objętych ochroną na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r., i ich stref buforowych;
- 5) którym przyznano Znak Dziedzictwa Europejskiego, o którym mowa w decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1194/2011/UE z dnia 16 listopada 2011 r. ustanawiającej działanie Unii Europejskiej na rzecz Znak Dziedzictwa Europejskiego;
- 6) cmentarzy, dawnych cmentarzy, mogił i grobów wojennych oraz miejsc kaźni;
- 7) Pomników Zagłady i ich stref ochronnych;
- 8) objętych wnioskiem o wydanie pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1 pkt 5, lub tym pozwoleniem.

2. Przepisy art. 10a stosuje się odpowiednio w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

3. Osoba prowadząca poszukiwania, o których mowa w art. 36b ust. 1, jest obowiązana przerwać poszukiwania w miejscu znalezienia zwłok lub szczątków ludzkich, przedmiotów lub substancji groźnych dla zdrowia i życia ludzi, w szczególności materiałów wybuchowych oraz toksycznych substancji chemicznych, i zawiadomić niezwłocznie najbliższą jednostkę Policji.

Art. 36d. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego prowadzi w systemie teleinformatycznym rejestr zgłoszonych poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, oraz znalezionych zabytków, o których mowa w art. 33a ust. 5, zwany dalej „rejestrem poszukiwań”.

2. W rejestrze poszukiwań gromadzi się następujące dane i informacje:

- 1) imię i nazwisko, numer PESEL albo numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji oraz adres poczty elektronicznej osoby zgłaszającej poszukiwania, o których mowa w art. 36b ust. 1;
- 2) termin oraz zakres terenowy zgłoszonych poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1;

- 3) oświadczenie zgłaszającego poszukiwania, o których mowa w art. 36b ust. 1, o posiadaniu zgody właściciela nieruchomości i posiadacza nieruchomości na prowadzenie poszukiwań;
- 4) oświadczenie zgłaszającego o byciu osobą pełnoletnią;
- 5) oświadczenie o zobowiązaniu się do zgłaszania znalezionych przedmiotów, które mogą być zabytkami;
- 6) oświadczenie zgłaszającego o prawdziwości danych i informacji zawartych w zgłoszeniu;
- 7) informacje o zgłoszonych zabytkach ruchomych, o których mowa w art. 36b ust. 1, oraz znalezionych zabytkach, o których mowa w art. 33a ust. 5.

3. Administratorem danych, w tym danych osobowych, gromadzonych w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w ust. 1, jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wykonuje obowiązki, o których mowa w art. 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.).

5. Utrzymanie rejestru poszukiwań zapewnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w tym:

- 1) zapewnia ochronę przed nieuprawnionym dostępem do rejestru poszukiwań;
- 2) zapewnia integralność danych w rejestrze poszukiwań;
- 3) zapewnia dostępność systemu teleinformatycznego, w którym rejestr poszukiwań jest prowadzony, dla podmiotów przetwarzających dane w tym rejestrze;
- 4) przeciwdziała uszkodzeniom systemu teleinformatycznego, w którym rejestr poszukiwań jest prowadzony;
- 5) określa zasady bezpieczeństwa przetwarzanych danych, w tym danych osobowych;
- 6) określa zasady zgłaszania naruszenia ochrony danych osobowych;
- 7) zapewnia rozliczalność działań dokonywanych na danych zawartych w rejestrze poszukiwań;
- 8) zapewnia poprawność danych przetwarzanych w rejestrze poszukiwań.

6. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz wojewódzcy konserwatorzy zabytków przetwarzają dane, w tym dane osobowe, zawarte w rejestrze poszukiwań w zakresie niezbędnym do weryfikacji realizacji czynności, o których mowa w art. 33a oraz w art. 36b ust. 1–3.

7. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest obowiązany do udostępniania i upowszechniania informacji przestrzennej o obszarach, o których mowa w art. 36c ust. 1.

8. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki techniczne działania aplikacji mobilnej, o której mowa w art. 36b ust. 2, oraz szczegółowy tryb dokonywania zgłoszeń poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, uwzględniając konieczność zapewnienia efektywności postępowania oraz sprawności działania aplikacji mobilnej.”;

- 6) w art. 37 w ust. 1 w pkt 1–3 wyrazy „art. 36 ust. 1 i 1a” zastępuje się wyrazami „art. 36 ust. 1–1b”;
- 7) w art. 43 w ust. 1 w pkt 3 skreśla się wyrazy „lub poszukiwań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12”;
- 8) w art. 48:
 - a) w pkt 1 wyrazy „ust. 2, badania lub poszukiwania” zastępuje się wyrazami „ust. 1b lub 2, odpowiednio poszukiwania lub badania”;
 - b) w pkt 2 i 3 wyrazy „art. 36 ust. 2” zastępuje się wyrazami „art. 36 ust. 1b lub 2”;
- 9) uchyla się art. 109c;
- 10) po art. 109c dodaje się art. 109d i art. 109e w brzmieniu:

„Art. 109d. 1. Kto wbrew postanowieniom art. 36c ust. 1 poszukuje ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych przy użyciu urządzenia elektronicznego lub technicznego podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega, kto na polskich obszarach morskich bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia poszukuje ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych przy użyciu urządzenia elektronicznego lub technicznego.

Art. 109e. Kto prowadzi poszukiwania ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych przy użyciu urządzenia elektronicznego lub technicznego bez dopełnienia obowiązku dokonania zgłoszenia poszukiwań, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”;

11) po art. 116 dodaje się art. 116a i art. 116b w brzmieniu:

„Art. 116a. Kto niezwłocznie nie zawiadomił właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków o znalezieniu lub pozyskaniu, w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 36b ust. 1, przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym lub innym zabytkiem ruchomym, nie zabezpieczył lub nie oznaczył jego miejsca znalezienia podlega karze grzywny.

Art. 116b. Kto niezwłocznie nie zawiadomił właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków o znalezieniu lub pozyskaniu na obszarze nie większym niż 100 m² co najmniej trzech przedmiotów, co do których istnieje przypuszczenie, że są one zabytkami archeologicznymi lub nie wstrzymał poszukiwań do czasu przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 33a ust. 3, podlega karze grzywny.”.

Art. 2. 1. Postępowania w sprawie wydania pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, wszczęte i niezakończone decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy umarza się.

2. Do postępowań w sprawie przyznania nagród, o których mowa w art. 34 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 2024 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*